

Rezidență Administrației,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Succursalele sunt în:
Viena: M. Dukas, Heinrich
Hirsch, Rudolf Hesse, A. Oppeln
Rauchfoliger; Anton Oppeln, J.
Danner, în Budapest: A. V.
Goldsberg, Leopold Bernat; în
București: Agence Hora, Sucursală de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Leibmann.
Prețul inserțiunilor: o serie
de 10 numere pe o coloană 8 fr.;
Cor. timbru pentru o publica-
re. Publicați mai dese dă un
tarif și invocă.
Recunosc pe pagina a 3-a o
serie 10 fr. său 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL IX.

Brașov, Joi 4 (16) Decembrie

1897.

Maghiarisorii și străinătatea.

In pressa germană din afară puțin s'au discutat până acum nouile măsuri de maghiarisare forțată luate de guvernul și dieta ungurescă.

Sunt alte cestiuni la ordinea dilei, cari interesază mult mai de aproape pe cei din Germania, decât ar fi maghiarisarea Sașilor ardeleni, pentru cari — după principiul de neamestec proclamat față cu Austria-Ungaria, dăr mai ales față cu Ungurii — și așa nu se poate face nimic de-o camdată.

Abia acumă ia notiță și „National Zeitung“ din Berlin de primirea proiectului de lege relativ la numele localităților.

După ce arată, că ce se intenționează prin acest proiect în detrimentul poporilor nemaghiari, foia berlinesă întrăbă: Ce scop are o astfel de măsură de maghiarisare forțată? Ce se va dobândi printr'ënsa, afară de o lingăuire a orgoliului maghiar? — Se va dobândi o mare amărăciune, ce-o va cauza acea măsură între Germani și celelalte popore nemaghiare.

Foia germană adaugă apoi: În afară însă Ungurii afirmă mereu și acum, că nu se maghiarisă cu forță, și că toate plângerile Sașilor și Românilor ardeleni n'ar fi decât agitaționă frivole. Aceea însă nu se socotesc, când se lovesc în față simțemantul istoric și național al acestor popore, — care se poate uni forte bine cu alipirea deplin leală la statul căror apartin — și se lovesc în față numai spre a se pregăti un nou și ieftin triumf amorului propriu al Maghiarilor.

Până aici foia germană. Noi aflăm caracteristică observarea aceasta privitor la metoda Ungurilor de a se nega în afară maghiarisarea forțată. „National Zeitung“ și cu ea toți Germanii, cari se ocupă serios cu politica, cunosc adăi îndestul adevărul despre nisuntele despotic din cestiune ale Maghiarilor. Dér ce le dau deci acestora ocasiune, ca să pătă debuta mereu cu neadeveruri în privința procederii maghiarismului față cu celelalte popore conlocuitoare?

Ar putea să fiă ușor lecuiți Ungurii de acest rău și condamnabil obiceiu, decă cei din afară, cătră cari se adresază ei, când vor să se scuze punând totă vina în spinarea pretenzelor agitaționă anti-maghiare, nu li-ar mai da nici o ascultare, ci li-ar spune părerea cum trebuie.

Cum s'ar putea insă pune stăvila relelor obiceiuri, despre cari vorbim, când chiar și acele din foile germane, cari văd abusul și nedreptatea, tratără cu atâtă crutare barbară incercare de a distrugere sentimente istorice și naționale la alte popore?

Cum ar putea fi lecuiți maghiarisorii noștri despotic de alurele lor de a voi să trăcă în afară ca cei mai liberali și generoși față cu alte popore, pe cătă vreme amorul lor

propriu și trufia lor este consequent nutrită chiar din partea împăratului german?

Numai de curând un conte maghiar Zichy a raportat despre primirea de care s'a împărtășit la împăratul Wilhelm. El spune, că împăratul german se gândește cu mare placere la insuflătirea cu care a fost primit de Unguri și vorbesce cu entuziasm de visita sa dela Peșta.

Acăsta, se nătălege, törnă numai oleu pe focul amorului propriu al Maghiarilor, pentru cari acum — după cum recunosc și „National Zeitung“ — trebuie să fiă șterse numele vechi istorice ale comunelor noastre și înlocuite cu nume maghiare.

Împăratul Wilhelm a făcut însă în conversația cu Zichy și o întrebare, care, pe lângă tot entuziasmul său pentru Unguri, este cu două săruri. „Cetesc — disse el — în foi, că ministrul de culte unguresc a oprit în scoli drama lui Lessing „Nathan înțeleptul“; ce li-a făcut Ungurilor mei sărmanul Nathan înțeleptul?“

Contele Zichy i-a răspuns, că nu crede în acăsta scire și că se va informa.

Ministrul Wlassics s'a și grăbit a face să se desmîntă înaintea împăratului german faima aceea, dăr obștirea împăratului a rămas făcută, și ea indică, că acest monarch, deși forțe încântat de cele ce le-a vădit în Budapesta, totuși nu poate să aprobe, când se persecută în scole scrierile germane.

Un memento pentru timpuri viitoare neprevăzute.

Atitudinea Consistoriilor noastre în fața nouelor încercări de maghiarisare a format în timpul din urmă obiect de discuție în foile noastre. Noi, amintind de pașul ce l'a întreprins Consistorul bisericiei evanghelice săsești din Ardeal, am quis, că și Consistoriile noastre ar trebui să facă asemenea, protestând la rândul lor prin reprezentanții în contra cunoștinței proiect de lege.

Aflăm acumă din „Tribuna“ de ađ, că Consistorul din Sibiu în ședință să plenără de Luni a decis să adresa o reprezentanție în contra noului proiect de lege prin care se va temă adeno și drepturile autonomiei bisericilor și școlastice, precum și că preșidiul să angajeat însuși cu redactarea reprezentanției.

Nu se spune, cui va fi adresată această reprezentanție: guvernului, ori monarhului?

Sperăm, că mai ales acum, după ce amintitul proiect de lege a fost înăsprit în cameră tomai cu privire la biserică, nu va întări nici unul din Consistoriile noastre de a-și face datorie, și totodată ne așteptăm ca archierii noștri, cum au făcut și în trecut în asemenei casuri, să ia poziția personală în Camera magnaților în contra acelei legi de maghiarisare. Fiind concuranți, ar trebui să recunoscă chiar la Majestatea Sa în contra nouelor unele.

Oprirea adunării din Sibiu.

Seim, că adunarea alegătorilor români din cercurile comitatului Sibiu, convocată cu scop de a discuta și a lua rezoluții relativ la noul proiect de maghiarisare, avea să se întrunescă Marti la 11 ore.

Cu 24 ore mai înainte convocătorii Dr. Rațiu și Ioan de Preda au anunțat în scris primarului ținerea adunării. Primarul a răspuns imediat prin următoarea decizie, ce a fost imânătă convocatorilor încă luni înainte de amădi:

Nr. 25-897 pres. mag.

On. Domn Dr. Ioan Rațiu și soții

in Loc.

Ținerea adunării poporale românescă anunțată sub Nr. 25/897 res. de D-ta nu o permit.

Nu o permit din cauza, că D-ta ai convocat această adunare numai pe membri naționalității române, pe când conform §-lui 1 din art. de lege XLIV din 1868 despre egală îndreptățire a naționalităților: „Toti cetățenii Ungariei după principiile fundamentale ale constituției în privința politică formeză o națiune, națiunea unitări indisolubilă maghiară“. — Acăsta dispoziție legală eschide, ca în Ungaria să se organizeze cetățenii său pe bază de rassă, său de naționalitate cu eschiderea acelei părți, care nu aparțină la rassă său naționalitatea lor.

Fiind că adunarea anunțată prin D-ta convocă numai pe Români, de aceea nuse poate considera ca adunare de popor și fiind că scopul ei, după cum clar apare din înscrisul, este, ca să atrăbe locuitorilor români ai Ungariei individualitatea de drept public contra §. 1 art. de lege XLIV din 1868, nu pot da permisiune de a se ține adunarea, fiind convocată în mod contrar legii și în contrarietate cu dispozițiile legale.

Sibiu, 13 Decembrie 1887.

Drotleff m. p.,
primar.

Precum s'a anunțat în telegramă noastră de eră, se adunase un public numeros de Români din Sibiu și jur, cari nescind, că adunarea este oprită, s'au prezentat la ora fixată.

Dr. Rațiu sosind înaintea localului destinat pentru întrunire, a comunicat alegătorilor, că adunarea este interzisă. Totodată și căpitanul orașului Simonis a mai repetat verbal oprirea.

După această cea mai mare parte dintre cei adunați au intrat în restaurantul dela „Gesellschaftshaus“, unde, după cum spune „Tribuna“, a urmat „la bere“ o „vesela întrunire“, la care au lăsat parte și vre-o decese Sasi verdi și la care s'a toastat și s'au cântat cântece naționale.

De aici un convoiu de alegători s'a dus la casa d-lui Dr. Rațiu, facându-i-se ovăzire, la care a mulțumit printr'o călduroasă vorbire.

Lupta Românilor în congregația din Deva.

înăuntru la 13 Decembrie n. 1897.

Deva, 14 Decembrie.

(Fine).

Vicespanul Hollaki Artur, crede, că va scurta în curând discuția prin căteva lumițe lămuriri de-ale sale! Făcându-se nevinovat ca un miel, spune că d-sa e și

„Gazeta“ ieșe în față de el.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 12 fr., pe săptămuni 6 fr., pe trei luni 3 fr.

N-rii de Dumineacă 2 fr., pe an.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 40 franz., pe săptămuni 20 fr., pe trei luni 10 fr.

N-rii de Dumineacă 8 franz.

Se prenumără la totă oficiile postale din intră și din afară

și la adăsătoare.

Administratorul pentru Brașov

admiistrării, piața mare, terțul Inuiu Nr. 30 etajul I;

pe un an 10 fr., pe săptămuni 5 fr., pe trei luni 2 fr. 50 cr.

Cu dusul în casă: Pe un an 12 fr., pe 6 luni 6 fr., pe trei luni 3 fr.

Un exemplar 5 cr. v. a.

său 15 bani. Atât abonamentele

că și inserțiunile sunt

a se plăti înainte.

nu-i fiă de deochi, are obrazul să spună în fața congregației, că ar fi bine dacă nu numai numele locurilor, ci și *numele de familiă*, porecolele tuturor locuitorilor din țără să răsătră maghiarice!

D-l *Ioan German* (din Brad) dice: S'au adus, on. congregație, multe vorbe dulci pe de-o parte și multe amare pe de altă parte, în jurul acestei cehetii. Unii intrăbă, cum mai putem și discuta asupra unui proiect de lege, care a treout prin cameră? Dér acest proiect vine încă în desbatere în camera magnaților. Cum se poate discuta asupra lui acolo, noi aici să nu mai avem drept să discutăm? Unul a dîs, că în România sunt numai un fel de nume. Mergeți, d-lor, la școală ungurescă din Craiova și vedeați, opresc acolo cineva pe învățător să numește în limba ungurescă toate locurile ce au și numire ungurescă? Că unele nume... „nu le-înțelegem” așa cum ele sună aici românesce, deci să le dăm de cele cu înțeles! Dér așă vré să fie toți archeologii (alusie la „Archeologul” nostru...), să-mi spună ce însemnează numele — *Deva*? Étă tot motive netrecute contra propunerii. O sprijinesc.

A mai vorbit pentru propunere preotul *Nicolau Pop* din Ormădea, sprinindu-o.

Discuția se încheie. Se dă cuvântul de încheiere propunatorilor.

D-l *Fr. Hossu*, ca prim propunator, reflectă ante-vorbitorilor scurt și indesat: Deputatul dietal Pogány Károly, care s'a mirat, că se mai și vorbesce asupra acestei legi trecute deja prin cameră, și spune, că nici dênsul, proptea guvernamentală, nu ne va putea asigura, că proiectul n'ar putea fi retrimit de camera magnaților și înapoia camerei deputaților, unde de nou ar trebui luat la desbatere. Cum n'am avé noi dêr drept să mai vorbim asupra lui? Deputatul Pogány dice, că dieta n'are de gând să atace dreptul de limbă al Românilor. „Apoi nici să n'o facă!” esclamă d-l Hossu, căci de va incerca-o, ne vom apăra acest tesaur cu dreptul nostru — *firesc!* (Aşa e! Murmur din partea Maghiarilor). — Viceșpanului cu „confusia” li reflectă: Acum e confusie? Din contră, va fi confusie cu mult mai mare în viitor! Astăzi scim noi toți, și și funcționarii sciu, cum se dice și într-o limbă și într'altele cutării loc, în viitor însă vor sci oei cătă-va funcționari, dêr marea massă a poporului nu va sci mai mult! De-l vei întreba: unde e „Kövérág” pe bițel poporean de pe „Valea-Lupului”, va sta zăpăcit fără să scie, că e vorbă de locul de sub picioarele lui. Étă adeverata și infiorătorea confusie! Si de ce toate acestea? Numai că să apară pentru lumea din afară, că aici ar fi vorbă (minciună) de un stat curat unguresc! — Un ante-vorbitor aduce că pildă România, dêr astăzi e o asemănare forte riscată. Altceva e România, stat independent național, și altceva e la noi, căci suntem întovărășiți cu Nemții, pe cari îi vedem în ce hal au ajuns.

D-l deputat Barcsay a spus, că chiar și pe ei în clubul guvernamental i-au cuprins griji serioase față de originalul proiectului. Care va să dică, atâtă de exacerbat a fost acest plan de lege, că și pe fruntașii între șoviniști-i-a isbit șovinismul lui! Dér, desi ou o mică modificare la urmă șovinismul a invins asupra sentimentului dreptății, care le-ar fi poruncit să-l lăpede dela sine! Si apoi vă lăpadati de intenția de-a ne maghiariști? Dér, d-lor, ȣre nu în dieta ungurescă în decursul desbaterilor asupra acestui proiect a strigat Eötvös: da, voim să maghiarișăm și trebuie să maghiarișăm pe rând și căt mai curând! Étă când așa strigăți toți, să nu vă prindă mirarea, că ne ridicăm și noi, căci chiar un proverb unguresc dice: că și pe un verme de l' vei călca se va mișca! Si noi ridicăți în fața atacurilor D-vôstră vă strigă:

Numai morți ne vom da! (Aşa e! Bravo! Bravo! din partea tuturor Românilor. O deprimare evidentă pe fețele maghiare).

Deputatul Pogány, care mai avea cuvânt, a renunțat la el cu cătă-va vorbe.

Venind la rând votarea, membrii români înainteză președintelui cerere cu 20 de subscriri regulamentare, pretinând *votare nominală*. De silă ca de vă bună, fiscul, deși se vedea că i vine a hrean pe nas acest lucru, ordonă să votarea nominală, care ne-a dat frumosul rezultat anticipat la începutul raportului: *toți Români, prezenți* 27, votând pentru propunerea d-lui Hossu și *toți*, și nici unul contra ei! Ba și primarul săs al Orăștiei, d-l *Friedrich Acker*, ou Românii!

Majoritatea însă fiind a lor, propunerea a căutat totuști. A fost însă o cădere la oîfră, dêr o hotărâră învingere morală în acăstă încordată hărțială.

Celealte obiecte, ce de regulă, s'au măcinat repede de tot.

După cât suntem informați, membrii români nici nu se vor mărgini la atâtă, ci vor porni acum o protestare generală cu comueule, cu poporul contra nescocotirei propunerii Românilor de către majoritatea mameluca a congregației.

Corespondent.

Fierberea în Austria.

In Austria domnește mare fierbere și agitație a spiritelor. După liniștea, ce s'a fost declarat de-o dată în urma turburărilor din Praga, liniște, care a durat pe tot timpul căt br. *Gautsch* a pertractat cu diferențe grupări parlamentare, urmăză acum adunările politice sgomotose, demonstrațiile și manifestațiunile diferitelor naționalități ale imperiului.

Majoritatea din cameră, compusă din conservativi și clericali, din Poloni și Cehi și din alte naționalități, văzute în conșientă lor națională, respinge cu hotărire pretensiunile minorității germane și accentuează programul autonomist cu care au păsat în parlament și în majoritate.

Nu este dêr nici o înțelegere între cei trei factori ai politicei austriaco-s, între guvern, majoritate și opoziție germană. Toți trăg în tote părțile. Ministerul guvernă prin ordinații, fără budget și fără lege despre provisoriu; partidele nici gând n'au să se apropie una de alta, ci dimpotrivă, și dau pe fată silință de-a face imposibilă întrunirea parlamentului. Acțiunea lor și-au transplantat acum în provincii și cercuri.

Trei mari adunări s'au ținut dilele acestea în Viena, Wels și Cracovia. In cea dintâi, despre care raportăm la alt loc al numărului nostru de aici, partida germană-națională, a proclamat despărțirea Galiciei și Bucovinei, unirea Dalmatiei cu Croatia, domnia esclusivă a germanismului peste Cehi și Sloveni, radicalism față de Lueger și partida lui și la fine a intonat imnul prusian „Wacht am Rhein”. In Wels s'a accentuat politica austriacă și s'a cântat „Gott erhalte”, ér în Cracovia s'a proclamat solidaritatea ceho-polonă și a tuturor Slavilor din imperiu pe baza egalei îndreptățiri a naționalităților și a autonomiei provinciilor din imperiu.

In fine, în Brünn, faimosul *Lecher* a declarat într-o mare adunare, că *Gautsch* trebuie combătut până la infinit, căci dêcă el nu va retrage ordonațele de limbă, atunci orașul Brünn se va slavisa, ca și Praga.

La teatrul german din Praga s'a aflat o bombă de dinamică lungă de 7 centimetri și cu un diametru de 4-5 cm. Bomba a fost confiscată de poliție și predată unui chimist, care a constatat, că a fost umplută cu cuiie, prav de pușcă și bucăți de plumb.

In teatrul național ceh din același oraș, s'a făcut alătă-sără o mare manifestație ceho-polonă. După sfîrșitul reprezentării, la care a debutat și un renomit actor polon, secretarul Reuniunii scolare slave, a pronunțat un discurs în care a accentuat solidaritatea dintre Cehi și Poloni.

Diarele cehe continuă să susțină viața agitație în popor. „*Narodni Listy*” amenință cu bstrucțione, dêcă br. *Gautsch* va forța pe Cehi să renunțe la drepturile cuprinse în ordonațele de limbă. E sigur — dice organul ceh — că dêcă br. *Gautsch* nu va fi aplacat a garanta autonomia și domnia naționalităților negermane, atunci lungă vreme se va dîce încă: „Regatele și provințiale nereprezentate în Reichsrath”.

Săptămâna trecută, dintre 60 de diare ce apar în Boemia, 30 au fost confiscate. In Praga au fost confiscate toate foile săptămânaile.

SCIRILE DILE

— 3 (15) Decembrie

„Numai neted!” „*Alkotmány*” dela 14 Dec. n. vorbind despre oprirea adunării din Sibiu a alegătorilor români, face următoarea observare: „Numai neted! Numai prin opriř și baionete gendarmeresci putem face, ca naționalitățile să iubescă patria maghiard!”

Proces de presă contra unui diar slovac. Foile budapestene spun, că procuratura ungurescă a intentat proces de presă diarului național slovac „*Narodnie Noviny*” pentru doi articuli, intitulați: „*Paralisis progresiva*” și „*Sclavagiu sus și jos*”. Redactorul responsabil, d-l Ambro Pietor, a declarat, că autorul articulilor este o caleșă de măsar din Budapesta, cu numele Kovarz.

Lătirea neconfesionalității. In comuna Palfa (comit. Tolna) 45 de locuitori evangeliici au declarat în scris fisolăbiroului de cero, că nu mai vor să aparțină nici unei confesiuni. In urma acăstă numărul evanghelicilor din acea comună a scăzut așa de mult, încăt biserica și școala lor stau aproape gole.

Studentii berlinesi pentru Germania austriaci. Studentii germani din Berlin au voit să aranjeze un mare meeting, în care să demonstreze pentru Germania din Austria. Rectorul universității însă li-a denegat permisiunea. In urma acăstă căț-va berlinesi mai „bestrâni” au luat asupra-și arangarea meetingului, la care vor lua parte și studenții.

Colectă pentru monumentul lui Kossuth. Pentru ridicarea unui monument în amintirea marului revoluționar Ludovic Kossuth s'a făcut o colectă, care până acum a ajuns la suma de 255.555 fl. Mai sunt în restanță 28.000 fl. votați din partea unor comitate, dêr încă neplatiti. De asemenea orașul Budapest a votat 20.000 fl., cu cari însă este în restanță. Banii colectați s'au predat orașului Budapest în administrare.

Un ministru prusec despre libertatea pressei. Cu ocazia unui banquet, ce s'a dat la Berlin din incidentul aniversării de 70 de ani dela nașterea diaristului Carol Franzel, ministrul de culte al Prusiei, d-l Bosse, a tinut un toast pentru libertatea pressei. El aîse, că un scriitor numai atunci poate să-si exprime convingerea sa personală, dêcă nu este atâtător de stat. Literatura liberă nu trage nicău folos de la stat și astfel ea nici nu trebuie să țină sămă de puterea statului; dêr nici statului nu-i este permis de-a împiedica pe ea în manifestarea vederilor sale. Nu este ertat a influența nici asupra acelor reprezentanți ai literaturii libere, cari funcționă în instituții de-ale statului, cum sunt profesorii universității, ci trebuie să-și cugete și să producă în mod independent. — Vorbirea acăstă a ministrului a făcut mare surprindere, fiind considerată chiar ca o vorbire-program. Nici-o dată nu s'a audit de pe buzele unui ministru prusian o vorbire ținută în spirit atât de liberal.

Imperătesa Maria Teresia — contra Jidaniilor. Cu date de 6 Noemvru 1743 Maria Teresia a dat un decret prin care dispune tuturor guvernatorilor, funcționarilor și judecătorilor, că Jidaniii să fie opriți și face pagube comercianților creștini, sub pretextul fals de negoțul cu bumbacării la care se provocau Jidani. Ordonață mai de parte autorităților să nu sufere intrarea Jidaniilor pe teritoriul țării, fără de certificata. Autoritatea, care nu va observa corect și strict acăstă poruncă — dice decretul — își atrage cea mai grea răspundere (schwereste Verantwortung). — Ei, dêr de atunci și până azi decretul împăratesc s'a uitat...

O producție musicală-declamatorică va avea loc Vineri seara la orele 8 în pensionatul *Vautier* cu un program variat. Se vor executa mai multe coruri și arii, precum și mai multe declamații; va declama și d-ra E. Stărăescu „Cafeaua Căpitanei” de Th. Speranță. Producținea se va încheia cu o mică operetă franceză „Le Marché aux Servantes” de Trefeu, muzica de L. Bordese, în care vor juca d-rele: D. Stărăescu, A. Fleck, H. Moldovean, H. Tasiuiescu, L. Choma, A. Secărean, M. Secărean și A. Fleischer. La fine se va cânta si românesce.

42 naufragiuri într-o săptămână. Din Geneva se anunță, că din incidentul furtunelor, ce au băntuit pe mare în luna trecută, începând din 17 până în 24 Noemvru, adeocă într-o săptămână, s'au întemplat 42 de naufragiuri. Intre aceste 29 au fost corabii și 13 vapori. După cum anunță „Veritas”, în anul acesta au suferit naufragiu 819 corabii și 534 vapori.

Delyanis cap al Eteriei grecescă. Diarele grecilor din Atene fac descoperirea sensațională, că fostul ministru-președinte grec Delyanis a luat sub scutul său organizarea trupelor revoluționare și „Etnika Heteria”.

Cununia în Spital. Intr'un spital din Viena s'a petrecut alătări un cas de tot neobișnuit. Anume un negustor de oai, cu numele I. Czerny s'a cununat cu d-sora Crescenția Hassreiter, fiica unui otelier din Müchen. Czerny fădui cunoștință cu d-sora Hassreiter inițiată de astă cu 6 luni, când era încă tare și mare. De atunci însă un morb greu l'a pus la pat, de unde nu spera să se recupereze. Pe nenorocitul bărbat îl ajunse dorul, ca încă înainte de moarte să se cunune cu fata pe care a iubit-o. Miresa se prezenta în spital cu preotul îmbrăcată în doliu. Actul cununiei s'a săvîrșit într-o altă oasă frumos decorată, unde a fost dus mirele bolnav și pus pe un scaun. La cununia au asistat medicii spitalului și căț-va îngrijitorii. După cununia mirele a fost dus éraș în patul său, ér miresa s'a depărtat din spital plângând. Bărbatul este de 48 de ani, ér miresa lui de 27 de ani.

Asigurare în contra grevei. La Berlin s'a înființat o societate de asigurare, de felul căreia n'a existat până acum. Scopul societății este de-o parte să despăgubescă pe proprietari în cas când muncitorii se pun în grevă, de alta să soutină pe muncitorii, cari nu vor să facă grevă, în contra terorismului coloșilor lor greviști. La doarătul guvernului prusesc, noua societate, care s'a înființat cu un capital de cinci milioane de mărci, a adus într-o condiție de asigurare și un punct nou în sensul căruia proprietarii asigurați nu pot conta la despăgubire în casul, când ei însăși ar fi provocat greva printre trăsătri nedreptă.

„Călindarul Plugarului”, edat de tipografia „A. Mureșanu” din Brașov și întocmit de I. Georgescu cu deosebită pri-vire la trebuințele poporului nostru agricol, are o parte literară și economică foarte variată și bogată, cuprinzând mai mulți articuli bine aleși, novele, poezii etc. La început biografia lui Aleșandru Roman, apoi o introducere de autor, un articul intitulat: Alegerea carierelor; Cei doi prietenii (istorisire morală) trad. de N. Petru-Petrescu; Numai una, poezie de G. Coșbuc; Bogatul și săracul în spiritul lumei și în ordinea Provedinței de Dr. Elefterescu; Insurat de două ori, (novelă populară) de I. Pop Reteganul. Partea economică, redactată de I. Georgescu, începe cu un articul: Economia înteluptă; urmăză Rotatiunea în cultura legumelor; Incoltire

sămânțelor; Bolele animalelor de casă; Ingrășatul porcilor; Animale folositore și stricăciose grădinăritului și plugăritului. La urmă căteva pagini de povetă, Diverse, Glume etc. apoi căteva côle de anunțuri. Prețul 25 cr.; trimis prin postă 30 cr. La 10 exemplare comandate de-o dată unul se dă în cinste. De vîndare la Tipografia „A. Mureșanu” în Brașov.

Teatru german. „Die Fledermaus” prima operetă, ce s-a dat eri oferi publicului ocaziea a cunoașterii excelentei puteri musicale, ce și le-a angajat direcțunea Galtz. Damele se disting mai mult, atât în voce cât și în joc. D-ra Matilda Lisopp prima cântăreță de operetă are un soprano puternic și plin, er prima subretă d-ra Albine Müntner, atât ca voce, figură, cât și ca joc e la înălțime, năcat, că nu are pronunciare mai bună. Tenorul d-lui Radetsky e încrezător, dăr fără simpatie. La ansamblu și au dat tot ce celeleste puteri ale direcțunei obolul lor, și trebuie să mărturism că s-au purtat toți fără bravă, și au harmonizat cu deosebire în acel al doilea, care a fost de tot bine. D-l Plank atrage atențunea publicului prin vocea lui destul de puternică și mlădicioasă. Mane, Joc, se va da operetta „Der Obersteiger”.

Scandal în dieta croată.

Sedinta dela 12 Dec. a dietei croate s-a sfîrșit cu scandal.

Președintele a deschis sedința la 10 ore a. m. La ordinea d-lei a urmat proiectul guvernului privitor la indemnitatea pe patru luni și provizoriul. Raportorul Egersdorfer a recomandat proiectul spre primire.

Dr. Brestyensky a declarat, în numele opoziției unite, că nu primesc proiectul, fiind că el cuprinde dispozitii păgubitore pentru Croația, atât din punct de vedere financiar și economic, cât și din punct de vedere politic.

Au urmat apoi căteva interpelări, între cari a lui Potocnyak, dăr el fiind oprit de președinte a căi un articol ce i-s-a confiscat, și a dis, că sistemul acesta este o moartă puturosă. Președintele i-a detras cu vînău.

La desbaterea continuativă a bugetului, br. Paul Rauch a vorbit pentru proiect. Nu este erat, dice el, să se sguduse poziția, ce și-a căstigat o monarhia în concertul european delă dualism încocă. Si așa situația e destul de critică, atât aici, cât și dincolo; astfel dăr micile interese ale Croației trebuie puse la o parte, și totuști puterea ei, fiind că de neînsemnată, să si-o pună în serviciul domitorului Coronei St. Stefan și a păcii europene.

Kovacevici și soții au făcut propunerea, ca Potocnyak să fie eschis dela 30 de săptămâni pentru cuvintele, ce le-a exprimat la adresa fișpanului Rubido Zichy, care i-a răspuns: „Dacă mi-ar dice-o aceasta chiar Majestatea Sa, eu i-ști plăti-o îndoito”.

Opoziția declară, că nu este adevărat, că Potocnyak ar fi exprimat cuvintele acestea, și începând să bată cu picioarele și să dea în mese, așa înoată cuvintele președintelui să pierdă în marele sgomot.

Se crede, că scandalele se vor continua. Niciodată nu fi mirare, dat fiind, că banul și partida lui se părătoiu tocmăi așa de absolutistic și volnic față de Croații, ca și fără sănătatea Banffy aici acasă.

Meeting german-național în Viena.

Duminecă la 12 Decembrie n. s-a tîntuit în Sophiensaal din Viena un mare meeting german-național sub presidenția deputatului Wolf, la care au participat 5000 de oameni. Apróape pe atât erau pe afara și pe la intrări.

La meeting au luat parte 400 de delegați din toate provinciile germane ale imperiului. Meetingul a fost salutat prin 700 telegramme și prin mai bine de 1200 scrisori.

Aduarea a decurs în ordine. În vorbirea de deschidere Wolf a luat, între vîforoase aplauze, poziția contra lui Dr. Lueger

și a partidei creștine-sociale „care a inițiat Viena”.

Dr. Vochler, german-național, a salutat adunarea în numele consiliului comună și a dat expresie satisfacției, că meștingul se tîne în Viena.

Deputatul Türk a tîntuit un lung discurs în care s-a ocupat cu istoria Germanilor din Boemia și cu Cehia. El a dezvoltat situația serioasă a Germanilor, care a făcut, ca de aci înainte Germanii să se lupte, fără deosebire de partide, pentru drepturile lor.

După ce au mai vorbit Dr. Kolisko (din partida poporă germană), schönerianul Kittel, progresistul Glöckner și deputatul Drexel, Vincent Berger a motivat proiectul de concluzie prim, care în esență e următorul:

Votăză deplină încredere partidei germane progresiste, partidei germane populare și mai ales partidei lui Schönerer. Ișt esprimă speranță, că toți deputații naționali vor reprezenta cu ceea ce mai mare ponderositate interesele poporului și nu se vor liniști, până ce nu va fi garantată în Austria poziția ce-i compete poporului german. Vor lupta contra oricărui încercare a lui Gauthsch de-a abandona baza legală, și vor face neamănat pașii de lipsă, ca Badeni, Abramovice și Kramarsz, să fie aduși la barajudecări. În fine desprețuiesc pe clericarii germani și pe creștinii socialisti (Vogl: Pfui Lueger).

Al doilea proiect de rezoluție, ce s-a primit, dă cu indignare expresie contra întemplierilor din Praga, pretinde grabnică satisfacție și despăgubire și exprimă solidaritatea Germanilor austriaci cu Germanii din Boemia, și ceea ce mai adesea mănuire contra primarului din Praga.

Al treilea proiect de rezoluție înaintat de Wolf dice, că Germanii s-au liberat, ce-i drept, de Badeni, dăr ei trebuie să se părătească și neîncredere față de Gauthsch, care totuști a făcut servicii clericalilor.

Pretinde revocarea imediată a ordinanzelor de limbă, desființarea legei Falkenhayn, retragerea președintelui parlamentului și introducerea procedurăi disciplinare contră tuturor acelora, cari au luat parte la vătămarea constituției.

Protestăza contra guvernării pe baza § 14. Cere lege, ca limba germană să fie limbă a statului.

Cere mai departe, ca Galitia și Bucovina să primească o situație deosebită, Dalmatia să se unească cu Croația, garantarea scolioi liberale germane și regularea raporturilor cu Ungaria în mod demn.

Intrăgă sedință, care a durat dela 10-2 ore, a fost o mare demonstrație pentru germanism. La finea adunării s-a intonat un puternic „Wacht am Rhein”.

Legea muncitorilor de câmp.

— Demonstrații socialiste. —

Ministrul unguresc de agricultură a pus pe biroul camerei un proiect de lege despre regularea raporturilor dintre muncitorii de câmp și proprietarii-protecțorii.

Proiectul acesta, nu-i vorbă, are și unele părți foarte bune și salutare, favorabile atât muncitorilor cât și proprietarilor. Prin el se urmăresc în primul rând scopul de a se pune stăvila mișcărilor sociale, cari s-au ivit în Ungaria mai ales de 3-4 ani încocă, și cari în vara anului acestuia s-au manifestat cu putere în părțile sudice ale țării, unde, precum scim, mii de muncitori s-au pus în grevă, principiu pagube imense proprietarilor.

Conține însă proiectul și astfel de măsuri, cari urmărid pedepsirea delictelor și contravențiunilor, sunt atât de rigurose, încât nu pot fi acceptabile niciodată din punct de vedere al umanismului, niciodată al dreptății și egalității de drept. De pildă unul dintre §§. prescrie pedepsă de 60 zile închisorie și 400 corone amendă pentru toți acei muncitori, cari se vor pune în grevă fără motive justificabile. De-asemenea muncitorul, care va vătăma cu vorba pe proprietar ori arăndă, va fi supus la o aspră pedepsă, și dimpotrivă cești din urmă nu

cad sub pedepsă decât numai dacă primejduiesc integritatea trupescă a muncitorului.

Contra acestui proiect de lege conducețorii socialistilor-agrari au început să facă mare propagandă în teră. Există teză, că mișcarea aceasta se va întări printrețind în Ungaria.

Duminecă s-a tîntuit în Budapesta șesă adunări socialiste de-odată, pentru a protesta contra proiectului din cestiu. Cea mai mare dintre aceste adunări s-a tîntuit într-o ospătări din Vig-uteza, care era tînsă de lume, er pe afară mai bine de 500 de oameni așteptau să li se comunică rezultatul. La această întrunire a lăsat parte și deputații kossuthisti Sima Ferecz și Visontai Soma. Oratorul nemulțumițiilor, Alexandru Pfeiffer, tîrziu un discours de un limbaj violent contra guvernului și a claselor marilor proprietari, combatând proiectul cu mult succes. În discoursul său Pfeiffer făcă unele constatări foarte interesante.

— Dreptul roman, dice el, pe care se bazează și sistemul nostru de drept, este, că mai întâi pustiesce și fură, și apoi aduce legi, prin cari se declară ca legală a verea furată etc.

Adunări de feliu acesteia s-au mai tîntuit în cercurile II, III, V, VI, luând parte la ele căte 7-800 muncitori.

Ei s-au facut planul, că înainte de a se aprinde lampile, să începă pe toate strădele mai principale ale orașului o retragere demonstrativă. Așa au și făcut. Desi la început demonstranții s-au purtat destul de liniștit, totuști politia a început să-i bată și retragere. Când au ajuns înse cu puterea, pe strada-Andrássy, strigătă puternice de „abzug” eșiră din sute și mii de piepturi. Polizia le eșă în cale și se amestecă printre ei. Pește un pătrar de őr 50 de demonstranți erau deja arestați. Poporul adunat în număr de vre-o 10,000 se împărsoa prin strădele laterale. Cam 2000 merseră către Operă, apoi erăși în strada Andrássy, de unde între strigătă de „abzug Darányi” a luat o spre strada Vat. Dér nemulțumiți cu ceea ce au isprăvit, s-au re-intors erăsi. Au pătit o insă reu, că polizia a năvălit cu putere asupra lor arestandând 20 de socialisti. Arestații au fost cu totalul 70 de înști între cari și conducețorii socialisti Pfeiffer și Grossmann.

Elena Ioan Schiopu n. Dutja, vînduă de învățător, după securitate suferințe, împărtășita fiind cu Sfintele Taine, a incetat din viață în 3 (15) Decembrie a. c. la órele 6 dim. în etate de 44 ani și în al 3½-lea an de vîduri. Despre acăstă durerosă pierdere incunoscincătăm cu inimă înfrântă de durere pe toate rudele, amicii și cunoștenții. Rămășitele pământesc ale reșoatei mult regreteate se vor ridica din casa propriă și se vor depune spre vecinica odihnă în cimitirul bisericii române gr. or. din Crisav, Vineri în 5 (17) Decembrie la órele 10 a. m.

Făi-țărina ușoră și memoria bine-cuvântată!

Crisav, în 3 (15) Decembrie 1897.

Pentru jaloane familie: Ioan Schiopu, paroch ca fiu; Hortensia Schiopu născ. Popovici, ca noră; Elena Schiopu, ca. fiică Vasile Dutia econom ca ginere.

Literatură.

In Tipografia archi-diecesană din Sibiu a apărut „Sidoia”. Cestiunea dotată unei archiereului ortodox-român din Transilvania, de Mateiu Vulcanu, asesor consistorial. Prețul 30 cr. Cartea e dedicată d-lui Parteniu Cosma.

Din „Biblioteca Nostă”, ce apare în fișe-care lună la Caransebeș sub direcția d-lui E. Hodoș, am primit Nr. 5, care conține: „Fabule alese” de Gr. M. Alexandrescu, cu portretul autorului și cu o introducere de E. Hodoș, cuprindând notițe biografice și un studiu asupra scrierilor lui Alexandrescu. Fișe-care număr costă 14 cr. (35 bani). O serie de 5 numeri 70 cr. (1 leu 75 bani).

La Cernăuți a apărut: „Constantin de Stamati-Ciurea” note critice de Mihai Teiman. Retipărire din „Patria”.

In tipografia Seminarului arhidiecesan din Blașu a apărut: „Jertfa creștinilor”, comentar al liturgiilor bisericii grecene compus de Dr. Victor Szemigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobația Preaveneratului Ordinariat metropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș. — Format mare 8º de 230 pag. Prețul f. 1.05 și 2.20. Opul e dedicat „Excelentei Sale Preafințătului domn Michail Pavel, episcopul gr. cat. de Oradea-mare, bunicul arhierului iubitor”, er venitul curat al omului e destinat pentru formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor. Opul, care e scris cu ortografiă cu sunete și e tipărit frumos și curat, tracteză în partea primă despre jertfa peste tot, în a doua despre jertfa crucii, în a treia despre jertfa neconvențională a legii nove.

ULTIME SCIRI.

Viena, 14 Decembrie. Se anunță, că la palat se va ține adă și Vinerea viitoră mare stat militar sub președinția împăratului. La aceste sfaturi, la cari vor lua parte și ministrul comun de răsboiu Krieghamer și șeful statului major militar br. Beck, se va trata de afaceri importante. Între altele și despre schimbările în statul generalilor.

Locuitorul din Boemia, contele Condenhove, a sosit adă dinință aici fiind chiamat în audiență la împăratul. Se dice, că ar fi vorba de o înlocuire a contelui — care să arătă prea mole — c'un general.

Tot astăzi a fost primit de Majestatea Sa în audiență și baronul Banffy.

Bruxella, 14 Decembrie. Principalele Urusov, care a fost chiamată în audiență la ambasadorul ruseșc de până acum Mohrenhey la Paris, va călători, înainte de a-și ocupa nou post, la Petersburg pentru a se prezenta Tarului.

DIVERSE.

O epistolă de pe timpul lui Abraham. Lângă localitatea de adă Abu — Abba în Turcia asiatică, se află ruinele orașului Siparol, spre sud dela orașul Bagdat. Ruinele fostului oraș Siparol nu sunt de-o însemnatate egală cu însemnatatea orașelor Zimbabwe, Nînive sau Angkor, dăr sunt ca mult mai vechi decât acestea. Dilele din urmă, un învățător spaniol a dat peste o cărămidă de lut, despre care se constată, că e o epistolă întrăgă și care a fost scrisă de o fată tatălui ei, care locuia în Siparol. Epistola e de pe timpul regelui Sansuhuna, care a fost contemporan cu Abraham, așa-dată cu 2500 de ani înainte de Christos. Cuprinsul epistolei este următorul: „Tatălui meu în Zimri Crama. O de te-are în vieță! O! de te-are merge bine tot-deuna! Iți trimit acăstă epistolă, să-ți spună de mine. Fii bun și-mi scrie cum te-ai? Eu de-o camdată mă-știu în Dar-Sin, pe termuri strămoșilor de mare Bitini — Skirin. În teră acăstă se află puțini articuli de consum, ou cari să te poți hrăni. Alăturate îți trimit și banii; din cei de argint 2/3 parte tine-i pentru tine, er de 1/3 parte cumpără-mă persoane uscate și altele de-săt măncările”. — Cum să schimbă lumea de atunci! Oare căi fi se mai află săt, cari să trimătă banii părinților lor în străinătate?...

Proprietar: Dr. Aurel Mureșanu.

Redactor responsabil: Gregoriu Malor.

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Decembrie 1897.

Renta ung. de aur 4%	121.40	Achii de-ale Băncii austriace de credit.	349.50
Renta de corone ung. 4%	99.35	Napoleondori	9.57 1/2
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.75	Mărți imperiale germane	59.12 1/2
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.65	London vista	120.55
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.—	Paris vista	47.77 1/2
Bonuri rurale ungare 4%	96.75	Rente de corone austriace 4%	101.60
Bonuri rurale croate-slavone	—	Note italiene	45.60
Imprum. ung. cu premii	152.—		
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	137.75		
Renta de argint austriac	101.50		
Renta de hârtie austriacă	101.25		
Renta de aur austriac	121.70		
Losuri din 1860	143.—		
Achii de-ale Băncii austro-ungare.	946.—		
Achii de-ale Băncieiung. de credit.	378.—		

Cursul pieței Brașov.

Din 14 Decembrie 1897.

Banconota rom. Cump.	9.53	Vend.	9.54
Argint român. Cump.	9.47	Vend.	9.49
Napoleondori. Cump.	9.56	Vend.	9.58
Galbeni Cump.	5.68	Vend.	5.72
Ruble Rusesci Cump.	127.50	Vend.	—
Mărți germane Cump.	58.60	Vend.	—
Lire turcescă Cump.	10.70	Vend.	—
Sariss. fone. Albina 5%	101.—	Vend.	102.—

Prima lăcașușerie română în Brașov.

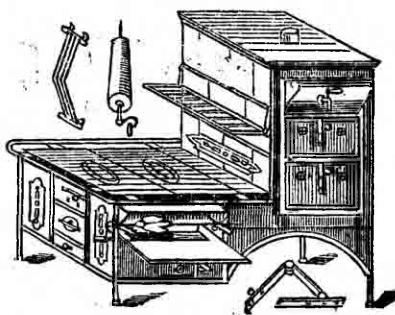
EUGEN PRECUP

Brașov, Valea lată Nr. 2.

Subscrisul am onore a aduce la cunoștință p. t. public român, că am deschis aici în Brașov, Valea Lată Nr. 2, casele Eichberger

un atelier complet de lăcașușerie artistică și de construcție,

în care voi confectiona tot-felul de lucrări, ce cad în brașa acela, anume: mașini de gătit bucate (Sparherd), sobe, grilaguri, tot-felul de ferărie pentru clădiri, conducte de apă, telefoane, sonerie, tot-felul de reparatură și altele.

Rog deci pe on. public, ca în orice lucru, ce cade în sfera măestriei mele, să binevoiescă a-mă da tot sprijinul și a se adresa cu încredere la subscrisul.

Lucrul meu va fi prompt, solid și cu prețurile cele mai moderate.

Brașov, Decembrie 1897.

EUGEN PRECUP,

primul lăcașuș român artistic și de construcție în Brașov.

Conducte de apă și telefoane.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe șese luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrația „Gazetei Transilvaniei”.

PUBLICARE.

În urma concesiunii On. Tribunal reg. ung. din Brașov Nr. 6781—1897 se face cunoscut din partea subscrisului reprezentant al masei concursuale George Kunkel, că dela 13 Decembrie a. c. încolo se va vinde în totă țara după amedi, dela 2 ore până la 6 ore, marfa de lipscanie, inventată și afătore în bolta din casele lui advocat Simeon Damian, vis-a-vis de redută, în Strada Hirscher, însă numai peste prețul statutărit prin judecătorie. Marfa constă: din postavuri și materii de tot-felul, pentru haine bărbătești, femeiești și de copii, pânzărie, șaluri, rufărie, pantlici, mufuri, vestimente gata femeiești și de copii, bumbacuri, ață, lanică etc.

Brașov, în 10 Decembrie 1897.

Iosif Puscariu
representantul masei concursuale.

1489 4-*

Numai**pe omeni****tineri**

îi interesă să așe, că **Injectia Orientală** a Dr. BOITON din Paris după întrebuitărea de câteva dile lecuesce și cele mai învățite suferințe. **Olieu Santal** și **Balsam Copai** devine de prisos, de-oarece aceste mijloace strică stomacul și nu vindecă bola.

Prețul unei sticle BOITON Injectia 1 florin.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,

V. Grosse-Kronengasse Nr. 23. (Ecke Széchenyi-platz).

Se află în farmaciile mai mari. Depozit principal: la farmacia Carl Schuster în Brașov.

Adresa pentru comande cu posta:
Farmacia ZOLTAN Budapesta.

9-60

Lucrări de legătorie de cărți.**Wilhelm Haydecker**legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Portii Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,

ce există de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou aranjată cu 9 mașini difierite.

Se efectuează toate lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școală legată, până la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, plus, pânză etc. execuțând cât se poate de bine și de exact.

Având lucrători de toate speciile excelent pregătiți, acești legători de cărți pot se executa într-o faptă ieftină tot ce se poate cugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, paspartout, cartonage etc. în toate execuțiunile posibile.

Despărțem deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocoolelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresc inscripții pe pantlici de cununii și la steguri etc.

WILHELM HAYDECKER,

legător de cărți,

Strada portii Nr. 22.

Strada portii Nr. 22

Numere singurative din „Gazeta Transilvaniei”
la 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria M. Gross.